Posamezna številka: 1 Din. Poštnina plačana v gotovini!

Leto 2. Proletarci vseh dežel, združite se! Št. 17.

Ljubljana, 7. maja 1923. Izhaja 7., 15., 22. in 30. v mesecu.

Gibanje železničarjev, državnih nameščencev in vpokojencev.

Nad dvestopetdeset tisoč ljudi, nad četrt milijona proletarcev, zavednih in žal še mnogo nezavednih, se po zastopnikih svojih organizacij dogovarja in sklepa, kako priti iz obupnega stanja, v katero je železničarje, državne nameščence in upokojence pritirala državna uprava — vlada, ki že cela tri leta »rešuje« uradniško vprašanje in ki je končno to vprašanje tudi srečno pripeljala tako daleč, da so ga morale vzeti v roko organizacije same. Organizacije seveda nimajo moči, da bi same rešile svoje vprašanje, imajo pa moč, da vlado prisilijo z lepa ali z grda, da prencha z dosedanjim načinom »fopanja« in da izpolni upravičene zahteve železničarjev in javnih nameščencev, od katerih zavisi njihov življenski obstoj.

Ni fraza, če rečemo življenski obstoj. Pomislite! Državni uslužbenec, stražnik z 24 ur službe in z 24 ur odmora dobiva mesečno z dokladami 600 dinarjev ali 2400 kron. Železničar premikač se vsak dan postavlja 12 ur med odbijače za 1000 dinarjev mesečno. In med ostajimi »protidržavnimi« elementi najdete še bolj kričeče primere. Žalostno ali žal resnično je dejstvo, da današnjega gibanja železničarjev in nameščencev ne vodi zavest, da imajo kot ljudje pravico do dostojnega življenja, ampak glad in pomanjkanje, ki je vsled narastle draginje doseglo svoj višek, jih sili, da prosijo, pošiljajo rezolucije, prirejajo shode in da se je zavednejši del odločil tudi za zadnje sredstvo — za stavko. Malo zavednosti, malo borbenega duha je imela četrtmilijonska armada železničarjev in nameščencev in pomanjkanje zavednosti in borbenosti je to armado pripeljalo do skrajne točke, kamor se je danes umaknila. In danes šele ko se želodci krčijo od praznine in ko gola telesa pokrivajo cunje, padajo mrene iz oči in iluzije v pravičnost današnje družbe ginejo, poraja se pa nekaj, kar dviga zavest ponižanih in razžaljenih, vera v svojo lastno moč in prepričanje, da je edino boj, pot do boljšega položaja. To spoznanje je velike važnosti za nadaljni potek mezdnega gibanja. Železničarji in nameščenci se ne zanašajo več na ministre, poslance, stranke in razne druge prijazne protektorje ne verujejo več niti v »ljubljeno državo«, ampak se zavedajo, da leži rešitev v njih samih, da si bodo le z lastnim delom in s svojimi močmi v boju pridobili to, kar upravičeno zahtevajo.

Akcijski odbor, ki je sestavljen iz zastopnikov vseh strok. organizacij železničarjev, nameščencev in upokojencev je izdal sledeče poročilo:

Poročilo o gibanju železničarjev, državnih nameščencev in upokojencev.

Dne 29. in 30. aprila se je vršila v Beogradu konferenca zastopnikov organizacij državnih nameščencev in železničarjev iz vse države izvzemši Savez železničarjev (Krekićev). Na podlagi poročil delegatov iz posameznih pokrajin je konferenca sklenila: 1. **Akcija, zamišljena v Sloveniji za 5. maja, se odgodi**, ker se delegati ostalih pokrajin z njo trenotno ne strinjajo; 2. dne 5. maja zvečer ali 6. maja dopoldne naj se vrše v vseh večjih krajih informativni shodi, na katerih se obrazloži sedanji položaj; 3. Centralnemu odboru železničarskih organizacij se nalaga dolžnost, da osnuje v Beogradu takoj centralni akcijski odbor, ki naj obstoji iz zastopnikov vseh strokovnih organizacij državnih nameščencev, železničarjev in upokojencev, ki na to pristanejo; 4. ravnotako se morajo takoj osnovati v vseh pokrajinah pokrajinski akcijski odbori in akcijski pododbori, s katerimi mora imeti centralni akcijski odbor stalne stike; 5. najkasneje 3 dni po sestavi vlade predloži centralni akcijski odbor sprejeto resolucijo vladi; 6. najkasneje 10 dni po predaji resolucije vladi skliče centralni akcijski odbor delegate vseh pokrajinskih odborov, ki določijo z njim dan in način bodoče akcije.

Akcijski odbor državnih nameščencev, železničarjev in upokojencev.

Delegat **Neodvisne železničarske organizacije za Slovenijo** je, potem ko je konferenca osvojila resolucijo, ki je bila sprejeta v Ljubljani od akcijskega odbora na shodih 11. in 16. marca (priobčena je bila v celoti v »Strokovni Borbi«) v Ljubljani, podal to izjavo.

Izjava.

Vlječi željam, da interes železničarskog osobja bude što bolje zaščiten i preke potrebe njihovog opstanka zadovoljen — naša organizacija je stupila u akcioni odbor, koji je osnovan u Sloveniji. U tom akcionom odboru mi se nalazimo kao zasebna organizacija, **koja se ne odriče svojoj individualnosti i koja se misli zadržati i afirmirati na osnovici klasne borbe**, i mi u tom akcionom odboru hočemo, da potpuno zadržimo pravo saodločavanja. Ni u tom slučaju ne možemo pristati na to, da se podvrgnemo naredbama jedne instance kojoj ne pripadamo. Možemo prihvatiti samo tak akcioni odbor, u komu bi bili punopravno zastupani. **Izjavljujemo na kraju, da ćemo i u takvom akcionom odboru ostati samo dotle, dok bude imalo nade, da će taj odbor zbilja voditi akcije za poboljšanje položaja, a ne samo odugovlačiti i zavaravati mase.** Inače mi ćemo u interesu samog železničarskog osobja, samostalno razviti našu akciju medju masama i sa njom pa makar to bilo i protiv vas.

Akcija v Sloveniji nameravana za 5. maja, se je odgodila, ker zahteva interes stvari, da se nastopi v celi državi enotno in da pokaže celokupno državno in železničarsko osobje, ki ga je čez 250.000, svojo voljo in odločnost, priboriti si človeku vredno življenje. Zato lokalna akcija nima pomena, za enotno akcijo pa niso še v ostalih pokrajinah izvršene potrebne predpriprave. Vsa potrebna navodila bodo dali v posameznih pokrajinah in okrajih le akcijski odbori.

Vidi se, da je iz le deloma upravičenih razlogov akcija nameravana za 5. maja bila odgodena in da se bo okrog 15. maja ponovno sestala konferenca centralnega akcijskega odbora, ki bo zopet sklepala, kaj je ukreniti. Vzrokov za zopetno odgoditev akcije ne bo težko najti in če se železničarji in javni nameščenci ne bodo pravočasno otresli malomeščanskih in nerazrednih predsodkov in če ne bodo pazno kontrolirali delo akcijskega odbora, bo na prihodnji konferenci **akcijski** odbor, postal zopet **odgoditveni** odbor. To se pa v interesu železničarjev in nameščencev ne sme zgoditi. Pripravljajte, organizirajte in delajte. Ne računajte na nikogar zaupajte vase in v lastno moč. In dobro pripravljena četrtmilijonska armada je nepremagljiva, če je pogumna in samozavestna ter odločna.

Proslava Prvega Majnika v Sloveniji.

Edin praznik dela v letu, Prvi Majnik je za nami. Deset in desettisoče brezpravnih in izkoriščanih delavcev in delavk je praznovalo svoj dan in se sešlo na ulicah na veličastnih shodih in manifestacijah, da si utrdi svojo neomajano voljo za bodoče težke boje, ki čakajo proletarski razred. Delo je Prvega Majnika počivalo v vseh industrijskih podjetjih in po večini tudi pri obrtnikih. Tudi trgovine so nekateri uvidevni trgovci zaprli ta dan. Povsod so se vršili shodi na katerih so govorniki obrazložili značaj Prvega Majnika in iznašli zahteve delavstva. Majska proslava se je v celi Sloveniji vršila skupno z delavci, ki so v Strokovni komisiji, le v Ljubljani je enotnost proslave hotel kršiti znani Bernot, ki je sklicval svoj poseben shod v Tivoli, katerega se pa razen Bernota in 18 zapeljancev ni nihče udeležil.

V Ljubljani se je ob 10. uri dopoldne vršil velik manifestacijski shod, ki je bil zelo dobro obiskan in skrbno organiziran. Nad 5000 proletarcev in proletark se je udeležilo shoda, na katerem sta govorila ss. Žorga, Jeram in Krndelj. Po končanem shodu so zbrani tisoči odkorakali z 6. zastavami in mnogimi propagandnimi tablami pred Delavski dom, kjer je po kratkem nagovoru bil razhod. Popoldne se je vršila lepo uspela zabava pod Rožnikom, ki je bila zelo dobro obiskana. Disciplina in red se nista kršila. Orjunci, ki so hoteli na Rožniku izzivati, so dobili nekaj batin in so brž pokazali svoje »junačke« pete.

V Trbovljah, Zagorju in **Hrastniku** so ponosno vihrale neštete rdeče zastave, skoraj vsaka hiša je imela svojo zastavo. V nekaterih krajih so razpeli zastave celo iz hriba v hrib, postavili so lepe mlaje posebno na prostoru, kjer so se vršili shodi. Shodi so bili povsodi zelo dobro obiskani. Popoldne so se v vseh krajih vršile dobro uspele proletarske prireditve s sodelovanjem godbe in mladinskih odsekov. V Zagorju se je mladina posebno odlikovala. Prvič so nastopile telovadne enote v ličnih krojih. Navzoči so jih z navdušenjem pozdravljali. Red in mir se ni nikjer kršil.

V Krmelju se je vršil dobro obiskan majski shod, na katerem je govoril sodrug Sojer iz Ljubljane, ki je s svojim lepim govorom navdušil navzoče rudarje in kmete za razredni boj. Red in mir se ni kršil. Vsled netaktne intervencije komisarja in orožnikov bi pa kmalu prišlo do nemirov, da ni navzoče pomiril s. Sojer.

V Velenju smo praznovali 1. Maj skupno s sodrugi iz Šoštanja. Imeli smo lepa shoda v Šoštanju pred občinsko hišo in drugega v Velenju. Sodelovala je Velenjska godba in pevski odsek »Svobode« iz Šoštanja. Poročala sta s. Hlebec in s. Leskovšek.

Jesenice. Na Jesenicah je pa 1. Majnik malodane postal krvav od proletarske krvi. Kakor skozi tri desetletja, odkar praznuje proletarijat celega sveta, se je tudi letos pripravljalo jeseniško delavstvo, da proslavi Svoj dan, praznik Dela. Postavljali so se mlaji, pripravljale rudeče zastave in z veliko pridnostjo vseh so se vršile vse predpriprave. Iz meščanskih časopisov smo

sicer mogli razbrati, da so **protidržavne** demonstracije prepovedane, pa to nas ni moglo motiti, saj naši obhodi in naše delavske demonstracije nimajo **protidržavnega** značaja, če zahtevamo državljanske pravice, svobodo govora, tiska, združevanja, če zahtevamo, da se ukine zakon o zaščiti države, da se preneha z protizakonitostjo in z nasilstvi, torej samo stvari, ki so v skladu z določbami ustave, ki je temelj države. Če se pa krdelo ljudi, ki so se recimo na pošten način polastile vlade v državi, smatra za državo in če smatra upravičeno kritiko brezpravnosti in nasilja, ki ga vršijo vlade že od obznane nad delavskim razredom, za protidržaven čin, vendar nismo mi krivi, da so ti ljudje tako omejeni in mi smo se pripravljali v veselem razpoloženju na naš 1. Majnik, posebno še, ker je veliki župan še 30. aprila izjavil deputaciji delavstva, da je izdal podrejenim političnim organom okrožnico, da so delavske prvomajske proslave dovoljene tudi od ministarstva in da naj ne provocirajo delavstva. Verjamemo g. velikemu županu, da je svojo besedo držal, ker se nikjer drugod po celi Sloveniji niso godile enake sekature, kot pri nas na Jesenicah, kjer se naši komisarji prokleto malo brigajo, kaj se jim ukaže, ampak se smatrajo za neomejene gospodarje v svojem okolišu, kakor so pač navajeni bili doli na Balkanu.

Kaj se je godilo na Jesenicah? To kar se ne bi moglo zgoditi nikjer v Evropi, kar se ni zgodilo nikjer v Horthyjevi Madžarski in kar tudi Mussolini še ni zagrešil, to se je zgodilo lahko pri nas, potem ko živimo peto leto v »svobodni« državi SHS. Orožniki z nasajenimi bajoneti na čelu jim policijski komisar so z jako **razumljivim** povdarkom zahtevali, da se odstrani vse rdeče zastave, prepovedali so obhod in policijski komisar je celo zahteval od poročevalcev s. Lemeža in s. Sveteka, da mu predložita v cenzuro svoje govore. Torej tisti organi, katere **narod plačuje in vzdržuje**, da skrbe za red in mir, tisti, katerih naloga je, da čuvajo ustavo, zakone in **s tem državo**, tisti ljudje cinično provocirajo nemire, gazijo brezobzirno ustavo in zakone in se ne menijo niti za jasne odredbe svojega predpostavljenega velikega župana. Povej mi sodrug urednik, kje na svetu je že kdo od govornika zahteval, da mu predloži govor v cenzuro? Če hoče naš policijski komisar odlikovanj, če mu je za pohvale in nagrade, naj bo originalnejši in vztrajnejši v lovljenju tihotapcev, Orjuncev in enakih elementov, ki rušijo državo, nas pa delavstvo-proletarijat naj pusti v miru, ker brez 95 odstotkov državljanov, katere tvori ravno produktiven proletarijat tudi 5 odstotkov **trotovskih buržujev**, ki se po nevrednem nazivajo državotvorne, ne bi moglo živeti. Mi nismo **protidržavni**, ker država smo mi, ki jo vzdržujemo in zato ne bomo nikdar dopustili, da bi nam tisti, ki žive od našega dela, kratili naše pravice.

Ni se čuditi, da je tako postopanje varnostnih organov vzbudilo med delavstvom silno nevoljo in da so se stiskale pesti in da je situacija postala skrajno napeta. Le pod vplivom pomirjevalnega nastopa s. Lemeža se je ohranil mir, vsaj na zunaj. Toda vsi do zadnjega pa čutimo v svoji notranjosti upor, nezlomljiv upor.

V Beogradu, Zagrebu in po drugih krajih naše države je 1. majnik minil brez večjih incidentov. Povsod je delavstvo lepo praznovalo svoj dan, kolikor so pač dopuščali nagobčniki in verige, v katere ga je vkovala vladajoča kapitalistična družba.

V Nemčiji, Nemški Avstriji in Čehoslovaški ni prišlo do nobenih izgredov. Na **Poljskem** so se pa sprli in pobili komunisti in socijalpatrijotje, ker so socijalpatrijotje nastopali proti Sovjetski Rusiji. V **Parizu** je prišlo do izgredov, pri katerih je bilo ranjenih nad 65 policijskih uradnikov. V **Italiji** je razredno zaveden proletarijat vkljub prepovedi praznoval svoj 1. majnik. Proti delavcem, ki so praznovali svoj dan, ostro in brezobzirno nastopajo industrije, ki vsled tega odpuščajo delavce. Fašist Mussolini podpira pri tem industrijce. V **Rusiji** so z največjimi slavnostmi praznovali 1. majnik in na vseh zborovanjih so se govorniki spominjali proletarijata ostalih držav, ki še ječi v kapitalističnem suženjstvu in vnovič storili obljubo, da bodo z vsemi silami pomagali, da se položaj zasužnjenih zboljša.

Naš dan 1. Majnik je za nami. Praznovanje je minulo, delo, trdo delo in težki boji so pred nami. Strnimo naše vrste, krepimo naše borbene edinice-organizacije in podajmo se neustrašeno na vstrajno delo za naše zahteve, ki smo jih iznesli pod svojo rdečo zastavo 1. Majnika.

Na delo torej!

Regulacija plač pri Trboveljski premogokopni družbi.

Glasom pogodbe, z dne 22. avgusta 1923, ki predpisuje, da se mora vsaka dva meseca vršiti regulacija mezd, je sklicalo rudarsko glavarstvo v Ljubljani razpravo v četrtek, dne 26. aprila 1923 v knjižnično dvorano deželne vlade v Ljubljani.

Rudarje so zastopali zastopniki **»Zveze rudarskih delavcev«** v Trbovljah in zastopnik »Zveze neodvisnih strokovnih organizacij« v Ljubljani, trboveljsko premogokopno družbo sta pa zastopala ravnatelja Skubic in Heinrich.

Takoj ob začetku razprave se je videlo, da sta se zastopnika trboveljske družbe postavila na intransigentno stališče, da se cene življenskih potrebščin in oblačil od zadnje regulacije v februarju mesecu niso toliko povišale, da bi bilo potrebno povišanje sedanjih plač. Osobito pa se zoperstavlja povišanju plač dejstvo, da bi bilo pri eventuelnem zvišanju mezd potrebno tudi povišanje cen premoga, kar pa je z obzirom na slabo konkurenčno sposobnost trboveljske premogokopne družbe zelo težko izvesti. Ravnatelj Heinrich se je hvalil, da je ponosen na to, da je delavstvo pri Trboveljski družbi najbolje plačano delavstvo v celi državi, in da je delavstvo tudi s sedanjimi plačami prav zadovoljno, kar priča dejstvo, da ne stopa v organizacije v takem številu, kot nekdaj in da se ne udeležuje shodov in prireditev, na katere ga pozivlja organizacija. O slabi udeležbi na shodih in organizacijah so gospodje pri Trboveljski družbi kakor se vidi dobro poučeni in izrabljajo ta žalostna dejstva, da na pogajanjih to predbacivajo rudarskim zastopnikom, češ, saj so zadovoljni rudarji, samo vi ste tisti, ki hujskate in delate nemire.

Ravnatelj Heinrich je pripovedoval tudi bajko, kako slabo so plačani rudarji v južnih krajih (Srbiji), po katerih je zadnjič potoval.

Pravil je, da so najvišje plače 30 do 45 dinarjev na dan in o slabih stanovanjih, v katerih stanujejo rudarji. Vse to je govoril z namenom, da mu bo lažje odbijati vsako, četudi upravičeno in pogodbeno povišanje dosedanjih mezd.

Sodrug Hlebec mu je odgovoril, da njegove navedbe še z daleka ne odgovarjajo resnici in da rudarje ne hujska organizacija, ampak lačni želodec in naga telesa, ter brezobzirnost nekaterih uradnikov in poduradnikov, ki z delavci ravnajo slabše kot slab kmet z živino. Rudarji v Srbiji niso tako slabo plačani, kot navaja ravnatelj Heinrich, ker poleg plač imajo razne druge priboljške (ponekod cenejša živila, drugje pa dobivajo priboljške v blagu — naturi). Realne (stvarne) plače rudarjev v Srbiji so v primeru z plačami rudarjev v Sloveniji precej višje in gospodarski položaj srbskih rudarjev je mnogo boljši od položaja rudarjev v Sloveniji. Če so pa mogoče stanovanja doli kaj slabša kot pri nas, pa je iskati vzrok v dejstvu, da so srbski rudniki na Balkanu in da so kulturni pogledi doli drugačni, kot pri nas v Sloveniji, kjer imamo bolj evropske poglede in zahteve. Da pa imajo rudarji v Kreki, krasna stanovanja, po nemškem vzorcu, to pa vedo vsi oni, ki so po teh krajih potovali.

Ko se je izračunavalo, za koliko je narasla draginja, sta zastopnika Trboveljske družbe skoraj pri vseh artiklih navajala mnogo nižje cene, kot so resnične prodajne cene. Da navajamo samo par primerov: Vsem, posebno pa rudarskim ženam je znana britka resnica, da stane 1 kg mesa 25 D, zastopnika družbe pa sta trdovratno trdila, da je cena najboljšega mesa 20 do največ 22 D. Enako se je godilo pri moki, krompirju in še drugih potrebščinah.

Ker se v Ljubljani vsled trdovratnosti zastopnikov Trboveljske družbe ni moglo priti do sporazuma, osobito vsled dejstva, ker se ni imelo na razpolago in na vpogled živil o katerih kvaliteti (kakovosti) se je vnel spor, se je razprava nadaljevala popoldne na licu mesta v Trbovljah, kjer so se preiskala skladišča v delavskem konsumnem društvu Posavje v Trbovljah, v modni trgovini in pa v rudniškem konzumu. Pri teh preiskavah se je dognalo, da nižje cene, ki jih navajata zastopnika Trboveljske premogokopne družbe **bazirajo na občutno slabši kvaliteti živil** in da se hoče ene življenskih potrebščin znižati s tem, da se kot podlago vzamejo slabša živila.

Razprave, ki so v Ljubljani trajale nad 2 uri so se v Trbovljah nadaljevale od tretje do pol sedme ure. V razprave so posegli vsi navzoči zastopniki »Zveze rudarskih delavcev« in končno je prišlo do sporazuma, da se s pričetkom V. obratne perijode, t. j. z 22. aprilom povišajo plače za delavce v I. kategoriji za 12 K, v II. kategoriji za 11 K, v III. kategoriji za 10 K in v IV. kategoriji za 9 K dnevno, o čemur smo na kratko poročali že v 16. številki »Strokovne Borbe«.

Sodrugi rudarji! Delo vaših zastopnikov pri razpravah je bilo skrajno otežkočeno vsled tega, ker sta zastopnika družbe izkoristila vašo zaspanost in takozvane «čakovce«, da sta trdila, da ste zadovoljni z današnjim položajem in da je par kričačev med rudarji, ki vas hujskajo. To sta mogla govoriti le zato, ker skrivate vašo bedo in vašo goloto in ker puščate v nemar delo za svojo strokovno organizacijo »Zvezo rudarskih delavcev«.

Uspeh regulacije mezd je majhen in nikakor ne zadostuje za današnje razmere in današnjo draginjo. Uspeh je pač tolikšen, kakršna je moč vaše organizacije, kakršna je vaša odporna sila. Vaši zastopniki se sami najbolje zavedajo, da je doseženo povišanje malenkostno in nezadostno in da bo v najkrajšem času treba energično zahtevati temeljito poboljšanje današnjega neznosnega položaja. Za to borbo pa, ki je pred nami je treba zbirati in koncentrirati vse sile in moči, treba je vstvariti in zboljšati našo armado, treba pojačiti naše organizacije. Zaupniki in funkcijonarji bodo sami težko izvršili vse te naloge, če jim vi vsi, vsak posameznik ne bo z vsemi močmi pomagal. Zato naj bo parola vseh, katere tišči neznosna draginja in ki trpe pod težo neznosnega gospodarskega stanja: **krepimo organizacijo!** Vsak naj pridobi še enega člana, kontrolirajte ako so vsi organizirani, ako redno prihajajo na sestanke, konference in shode, ako redno plačuje članarino in ako redno čitajo »Strokovno Borbo«. Malenkostno je povišanje, toda zadostuje ne za eno, ampak za deset članarin mesečno. Izgovorov ne sme več biti! **Kdor hoče večji kos kruha, mora krepiti in podpirati svojo organizacijo!**

Vsi na delo za svoje organizacije!

Iz Rusije.

Zunanja trgovina.

Internacionalna buržuazija, ko ni zmogla prevladati sovjetske oblasti na način odkritega boja skuša uničiti isto na ta način, da prirodna bogastva Rusije izkoristi kot izvor prihoda inozemskega kapitala. Naše edino sredstvo proti tem poskusom, da se Rusija pretvori v kolonijo zapadnega kapitala je: **monopol zunanje trgovine.** Od tega principa ne smemo nikakor odstopiti in tudi kapitalisti morajo računati s tem, da ostane zunanja trgovina v rokah sovjetske vlade.

Privatna in državna podjetja.

Do sedaj je podeljenih 25 raznih koncesij, dočim se okoli 250 še rešuje. Priznati moramo, da smo dosegli na tem polju ustanavljanja mešanih društev vrlo malo, a to ne po naši krivdi, marveč po krivdi zunanjega kapitala, kateri želi, da ne samo sodeluje pri povzdigovanju našega gospodarstva, nego da postane že neke vrste špekulantni kapital.

430 trustov s 4100 podjetji in 1,300.000 delavci se nahajajo v rokah države. Prištejemo li k temu še železničarje in delavce podjetij, ki niso v zvezi trustov, dobimo število 3 milijonov. Proti privatnemu kapitalu moremo tedaj nastopiti: s temeljnimi vejami industrije, celim uvozom in izvozom, celim zakonom in to po vsem podržavljenem zemljišču, kar ga kmetje obdelujejo.

Nasproti temu stoji privatni kapital s 4000 podjetij in 70.000 delavci. V trgovini odpade samo 30 od sto vsega prometa na privatni kapital.

Izvoz leta 1922. je šestkrat večji od onega v letu 1921.

Izvozili smo drva, nafte in zemeljskih proizvodov skupno za 45 milijonov zlatih rubljev. To je vsekakor proti izvozu, katerega je malo pokrito — šele 25 od sto, a je vendar velik uspeh napram l. 1921., ko je bilo kritega samo 5 od sto.

Stanje transporta

bo jasno iz sledečih podatkov. Dnevno je natovorjenih vagonov:

l. 1913.	30.000
l. 1918.	7.500
l. 1921.	9.500
l. 1922.	11.500

Gremo torej stalno na bolje.

Oskrbovanje železnice s sredstvi za kurjavo je doseglo skoro 100 od 100, od čegar 40 od 100 odpade na drva, a ostalo na premog in nafto.

Industrija.

Proizvajanje v celokupni industriji je doseglo 20 od 100, torej četrtino onega, kar se je proizvajalo pred vojno. Vendar ne stojimo na mestu, marveč se pomikamo naprej.

Proizvedlo se je premoga 1920-21 442 milijonov pudov, a 1922. 588 milijonov pudov.

Nafte 1921. 233 milijonov pudov, a 1922. 280 milijonov pudov.

Šote pred vojno 90 milijonov pudov, a 1922. 125 milijonov pudov.

Železa in jekla 1921. 10 milijonov pudov, a 1922. 20 milijonov pudov.

To so še vedno male številke. Vendar lahko rečemo: **To leto smo napravili nekoliko korakov naprej in to tudi v težki industriji, ki ne dela samo za trg.**

Za vse naše uspehe se imamo zahvaliti novemu gospodarskemu kurzu.

Sliko trgovine

dobimo iz sledečih številk:

Leta 1914. je znašal trgovski promet 4,200,000.000, leta 1921. 600 milijonov, a l. 1922. okoli 1 milijarde zlatih rubljev.

Kmetje so odposlali na trg pred vojno blaga za preko 2 milijardi, l. 1922. (brez davka in natura) 375 milijonov.

Premotrimo nekoliko karakter naše trgovine! 65 procentov naše skupne trgovine odpade na medsebojno trgovino državnih organov, 12 procentov na trgovino državnih organov z zadrugami in 23 procentov na trgovino državnih organov s privatnimi osebami. Mi moramo zadruge tako urediti, da se privatni posredovalci morejo potisniti v ozadje, ker oni nosijo v sebi kali nove buržuazije.

Mi moramo pred vsem razširiti obseg trgovine, cirkulacijo blaga. Samo na ta način moremo povečati produktivnost industrije.

Ojačenje valute.

Da se na tržišču uvede stvaren red, se moramo mi predvsem nečesa potruditi, in to je, da damo tržišču sigurno in dobro valuto.

Stabiliziranje rublja je v stvari glavna naloga celokupne pridobitvene delavnosti.

Kako povzdigniti stabilizacijo? V našem denarnem uravnavanju je predstavljala emisija v januarju t. l. 90 procentov, a v septembru samo 53 procentov. To je ogromen pridobitek. Kaže nam, da nismo na oni poti, na katero nas sili buržuazija. Mi smo tipajoč našli pravo pot in korakamo, polagoma a sigurno, naprej. Nevarnosti, ki leži v novi pridobitveni politiki mi ne zakrivamo, toda deliti moramo politično od ekonom. nevarnosti. Politična nevarnost v novi ekonomski politiki je ničeva.

Enotna fronta delavcev in kmetov.

Mi smo popolnoma uverjeni, da ruski kmetje v polni meri pomagajo proletarskemu mestu, ker je mestni proletarijat poznal dobro svojo osnovno nalogo ter združuje vso svojo energijo, da se kmete oskrbi s fabrikati. Moremo li mi pa to izvesti. Da, jaz sem prepričan, da mestni delavski razred na to enodušno odgovarja: »Da, mi moremo!«

Nova ekonomska politika se je povsem že preizkusila. Ona je imela cilj, da upostavi med delavcem in kmetom čvrsto vez. Danes je ta zveza realna resnica. Sleherni poizkus privatnega kapitala, da poruši to enotno fronto delavca in kmeta, je že naprej obsojen na popolno propast. Mi stojimo pred nalogo, da dokažemo, da komunisti in sovjetski organi ne samo da morejo zrušiti buržuazni red, nego, da morejo tudi na njegovem mestu zgraditi Delavsko družbo.

Pariška komuna 1871 in mednarodni razredni boj 1923.

Civilizacija, red in pravičnost buržuazne družbe prihaja na površje v svoji pravi, viharni luči, takoj ko se sužnji v tem redu uprejo svojim gospodarjem. Potem se izkaže ta civilizacija kot neprikrita besnost in brezmejna maščevalnost. Vsaka nova kriza v razrednem boju med prilaščevalcem in proizvajalcem bogastva prinaša to dejstvo vedno očitnejše na dan. Celo ostudnosti buržuazije iz leta 1848. (prvi revolucionaren upor pariškega proletarijata, udušen v krvi 10.000 delavcev. — Op. prev.) izginjajo pred neverjetnim pokoljem 1871. l. Samožrtvujoči junaški pogum, s katerim se je bojevalo pariško ljudstvo — možje, žene in otroci — še osem dni po vkorakanju versailleskih čet, izžareva prav tako veličino njihove stvari, kakor izžarevajo peklenski čini soldateske prirojeni duh one civilizacije, katere plačani predbojevniki in maščevalci so res slavna civilizacija, ki ima svoje življensko vprašanje v tem: kako odpraviti kupe mrličev, ki so jih poklali, potem, ko je boj končal...

Zarota gospodujočega razreda v svrho uničenja revolucije v meščanski vojni, vršeči se pod okriljem tujega zavojevalca — zarota, ki smo ji sledili od septembra dalje do vkorakanja Mac Mahonovih pretorianccv skozi vrata St. Clouder — je imela svoj vrhunec v potokih prelite krvi v Parizu. Bismarck zre zadovoljno na pariške razvaline, v katerih vidi mogoče prvo kal onega splošnega razdejanja velikih mest, ki ga je predlagal, ko je bil še navaden rural v pruski zbornici i. 1843. Zadovoljno zre na trupla pariškega proletarijata. To ni več zanj le udušitev Francije, ki je sedaj v resnici obglavljena, in še na vrh po francoski vladi sami. S plitkostjo, lastno vsem uspešnim državnikom, vidi le površje tega ogromnega zgodovinskega dogodka. Kdaj poprej je že doprinesla zgodovina igro zmagovalca, ki krona svojo zmago s tem, da se ne postavi le za žandarja, ampak tudi za plačanega zavratnega morilca po premagani vladi? Med Prusijo in pariško komuno ni bilo vojne. Nasprotno: komuna je mirovne pogoje sprejela in Prusija je izjavila svojo nevtralnost. Prusija torej ni bila vojujoča stranka. Ravnala je kot zavratni morilec, ker ni sprejela nase nikakih nevarnosti kot plačani zavratni morilec, ker je v naprej odpravila odvisno izplačilo svojega krvnega denarja — petsto milijonov od padca Pariza. In tako je prišel končno na dan pravi značaj one vojne, ki jo je naročila Previdnost, da kaznuje brezbožno in nenravno Francijo po pobožni in nravni Nemčiji! In to nezaslišano izdajstvo nad pravom narodov, celo kot ga razumejo še juristi starega sveta, mesto da bi ogorčilo »civilizirane« vlade Evrope, da bi predale to pravolomno Prusijo, to golo orodje peterburškega kabineta, zaničevanju narodov — jih le še vede k preizkušnji, ali ne bi bilo treba onih malih vojnih žrtev, ki so ušle dvojni verigi straž okoli Pariza, prodati še versailleskim krvnikom!

Da se po največji vojni novejšega časa zmagovita in premagana vojska združita v svrho skupnega pokolja proletarijata — ta tako nezaslišani dogodek ne pomenja, kakor misli to Bismarck, končnega potlačenja porajajoče se nove družbe, ampak popolno razbitje stare buržuazne družbe. Največji junaški vzgon, ki ga je bila stara družba še zmožna, je nacionalna vojna in še ko se izkaže sedaj kot čista vladna maska, ki nima drugega cilja, kot odgoditev razrednega boja, in ki takoj preneha, ko vzplameni razredni boj v meščansko vojno! Razredno gospodstvo ni več v stanu skriti se pod nacionalno uniformo, nacionalne vlade so eno nasproti proletarijatu...

Medtem ko evropske vlade tako jasno kažejo internacionalni značaj razrednega gospodstva, kričijo na Mednarodno delavsko asociacijo (I. inter.) — mednarodno organizacijo dela proti svetovno-buržuazni zaroti kapitala — kot glavni vir vsega svojega zla.

Karl Marx (Meščanska vojna v Franciji).

Prinašamo ta odstavek iz Marxove knjige »Meščanska vojna v Franciji«, ker je podani položaj tako značilen vsled svoje sorodnosti z današnjimi dnevi. Svetovna vojna, orjaški boji zapadnoevropskega proletarijata, nastop reakcije, združitev raznih mednarodnih držav proti proletarijatu in še prav posebno zasedba ruhrske kotline in zmaga fašizma v Italiji v zadnjem času — vse to nas spominja na položaj iz leta 1871. — 40.000 proletarcev poklanih v Parizu v imenu »civilizacije« — tisoči in tisoči delavcev pobiti na najokrutnejši način po mednarodni reakciji danes, zopet sta si v laseh nemški in francoski kapital ob Renu — a zopet imata obadva isti cilj: pobijati razredno-zavedni revolucionarni proletarijat, ki se jima stavlja nasproti. In zopet ima zločinska mednarodna reakcija svojega najresnejšega nasprotnika v Komunistični internacionali, kakor ga je imela takrat v Mednarodni delavski asociaciji.

A eno je danes, česar takrat ni bilo. Neznaten otročič so bili revolucionarni proletarci Pariza v morju šele razvijajočega se kapitalizma in reakcije. Niso imeli neposrednega uspeha, brez bližje nade so šli v smrt. A danes revolucionarni proletarci niso več neznaten otročič v morju šele razvijajočega se kapitala. Kapitalizem je dozorel in doigral. Oni del proletarijata, ki se nahaja do danes v boju z reakcijo, ima svoj konkreten, oprijemljiv cilj. Sovjetska Rusija je danes trdna, je živa sila, živ strah današnjih mogotcev sveta, pred njo se trese Poincaré in Stinnes in... Mussolini. To ni danes le tolažba junakov, umirajočih pod krogljami reakcije, je to realno porajanje nove družbe v smrti in poginu stare, okorele in zločinske civilizacije, je to potres sveta, razpad vsega obstoječega, ki ga zahteva preporod Človeštva. Tudi mi smo poklicani, da vršimo svojo zgodovinsko nalogo v tem procesu. Čujmo in bdimo, kajti ni daleč ura, ki nas bo poklicala k velikim dejanjem!

Železničarji.

Okrožnica Neodv. Strok. Železn. Org.
Vsem članom N. S. Ž. O.

Na konferenci odborov podružnic N. S. Ž. O. dne 8. aprila se je sklenilo povišati članarino na 10 dinarjev iz sledečih razlogov:

1. Ker imajo mariborski sodrugi že članarino 10 dinarjev.

2. Ker moramo odpraviti nabiralne pole pri blagajnah, da se s tem odpravi podpiranje neorganiziranih. Neorganizirani železničarji poznajo svoje organizirane sodruge samo takrat, ko kaj kot osebe od njih potrebujejo (podporo itd.), za skupno delo v organizaciji in borbo za zboljšanje vsega železničarstva pa niso dovzetni. Ko organizirani železničarji žrtvujejo kot organizirana celota za vse železničarje takorekoč svoje življenje in svojo eksistenco stoje neorganizirani lepo na strani kot gledalci, in v slučaju pridobitve mirnodušno vtaknejo v žep svoj del, ali pa se pojavljajo kot stavkolomci. V enem in drugem slučaju pa naša organizacija s tem poviškom, ki je pač neznaten (samo 2 Din), odstranja nabiralne pole.

3. Ker je za vsakega sodruga najbolj težavno, ako je primoran prositi za to, kar lahko dobi v organizaciji. S tem poviškom 2 dinarja, nudi organizacija svojim članom sledeče: Ona izplača v vsakem smrtnem slučaju svojega člana 1000 Din posmrtnine, za ženo člana pa 500 dinarjev. Veljavnost je takojšnja za stare člane, za novo pristopivše pa po šestmesečnem članstvu. Tudi podporo dobi vsak član v slučaju bede, v katero zabrede brez lastne krivde (dolgotrajna bolezen člana ali družine, ali kake druge nezgode). Višina te podpore se vedno določi sporazumno z dotično podružnico, h kateri pripada član.

Opozarjamo pa vse člane, da se bo morala članarina plačevati redno, ker v slučaju, ako bode član izostal s plačevanjem prispevkov dva meseca, izgubi pravico do posmrtnine za dobo 6 mesecev.

Zgodilo se sicer bo, da tuintam kateri član radi teh dveh dinarjev odstopi. Nič ne de. Kdor ni pripravljen ničesar žrtvovati, naj tudi ničesar od nikogar ne pričakuje. Časi so pa sedaj tako težki, da drug brez drugega ne more živeti. Tudi se na takega člana, ki mu je žal žrtvovati za organizacijo, za vtelešenje celotne sile vseh železničarjev 10 dinarjev, za katere si niti pol kilograma sladkorja ne more kupiti, kvečjemu pol kilograma mesa III. vrste ni mogoče zanesti v trenutkih, ko treba žrtvovati več nego denar.

Ljubljana, dne 2. maja 1923.

Društveno vodstvo
Neodv. Strok. Žel. Org. za Slovenijo.
Predsednik: **Jernejčič.** — Zapisnikar: **Mozetič.** — Blagajnik: **Baznik.**

Posmrtnina v znesku 100 din., se je izplačala sodrugu Bezck Julij, radi smrti njegove žene.

IZJAVA.

Podpisani izjavljam, da nisem član tkzv. Neodvisne Čitalnice Zalog. Da pa sem vpisan v nji, se je to baje zgodilo namenoma od nekakšnih ljudi, da s tem lovijo kaline. Ko se je ustanavljala sem res nekemu osebnemu znancu izjavil, da bom pristopil, ako se bo v nji gojila **proletarska izobrazba**, kar sem že takrat povdarjal, da tega ne bo. Danes pa, ko se je to že v javnosti pokazalo, smatram pod svojo, proletarsko častjo, da se upišem. Obenem pozivam vse sodr. da naj rajši čitajo proletarsko časopisje, knjige itd. To bo za nas prava izobrazba. Proletarci ne gojite gada na svojih prsih.
Skuk Jakob, predsednik NSZO, podr. Zalog.

Odškodnina za stanovanje.

Obratno ravnateljstvo j. ž. je izdalo 24. aprila pod št. 490-I.-23 sledečo okrožnico:

V izpolnitev okrožnice štev. 7 z dne 27. marca 1923 odrejamo, da pritiče uslužbencem iz točke 1—5 te okrožnice, ako stanujejo v penzijskih hišah (tudi onim, kateri ne plačujejo najemnine) ali v železniških barakah, pod v okrožnici navedenemi naslovi 20 odstotna stanovanjska odškodnina.

Glede zaračunanja te 20 odstotne odškodnine naročamo službenim edinicam, da v smislu izvršilnih določil, katera so navedena v predzadnjem in zadnjem odstavku imenovane okrožnice, sestavijo v dvojniku sezname slično, kot so storile za mesec april 1923, vpoštevajo pri tem tudi mesec majnik 1923. prenesejo zneske v plačilne pole za junij in v slednje vpišejo tudi tekočo stanovanjsko odškodnino za junij.

Obenem določamo, da na podlagi teh seznamov izplačajo službene edinice v poštev prihajajočim uslužbencem odpadajoče zneske še-le 1. maja t. l., ko so že poravnale začasne prejemnice F 44 za april 23 pri postajnih blagajnicah in so slednje tudi v svojih izkazih Št. štev. 162 b in Št. 162 a stolpec 2 popolnoma izravnale zneske, katere so izplačale drugim službenim oddelkom in lastni postaji.

Opozarjamo še posebno, da službene edinice v določenem roku zanesljivo pošljejo kopijo seznamov s plačilnimi polami za junij kontroli izdatkov, ter da se mora poravnava v mesecu maju izplačanih zneskov izvršiti koncem istega meseca na enak način, kot meseca aprila 1923.

Ravnatelj: Bračič. s. r.

Rudarji v državnih rudnikih v mezdnem gibanju.

Rudnika Velenje in Zabukovca sta državna last in rudarski uradi vodijo obrat v imenovanih rudnikih. Gmotni položaj rudarjev v državnih rudnikih v Velenju in Zabukovci je bil vse do splošne stavke rudarjev decembra 1920 mnogo boljši, kot pa po revirjih Trboveljske premogokopne družbe. V štrajku l. 1920 so se pa prejemki rudarjev pri Trboveljski premogokopni družbi izjednačili s prejemki rudarjev v državnih rudnikih in pozneje so se mezdna pogajanja vršila skupno za državne in privatne rudnike in tako je tudi avgusta l. 1922 sklenjena pogodba glasom katere morajo rudarji v Velenju in Zabukovci dobivali iste mezdne poviške, kot jih dobe rudarji pri Trboveljski premogokopni družbi. Tako glasi **pogodba**, ki je pravomočna in katere se rudarji striktno držijo in na kateri tudi še vstrajajo.

Pri regulaciji mezd v februarju mesecu l. 1923 se je na podlagi povišanja cen življenskih potrebščin in oblačil moralo priznati rudarjem Trboveljske premogokopne družbe 7 kronsko povišanje plač. Glasom še vedno veljavne pogodbe, bi isto zvišanje plač (če smemo miloščino od 7 K sploh imenovati »zvišanje plač«) morali z počenši 25. februarjem dobiti tudi rudarji državnih rudnikov v Velenju in Zabukovci. Toda rudarski uradi, ki vodijo obrat v državnih rudnikih (ki so torej **državna oblast**), ki bi pravzaprav morali ščititi veljavnost zakonov, pogodb itd., **kršijo pogodbo** in še do danes, ko so rudarji pri Trboveljski premogokopni družbi dobili ponovno 12 kronsko zvišanje plač, niso dobili izplačanega poviška od 7 kron. Državni rudnik dolguje po pogodbi, katero ni nihče odpovedal ali razveljavil, od 25. februarja do 22. aprila 492 K, od 23. aprila do 6. maja pa še nadaljnih 168 kron. **Skupno je torej vsak delavec pri državnih rudnikih doslej prikrajšan na zaslužku 660 kron.**

Kakor vsak kapitalist — izkoriščevalec, tako tudi rudarski uradi najdejo tisoč izgovorov, s katerimi poskušajo izkoriščevati prikrajševanje na zaslužku. »Ni odjemalcev; ne moremo konkurirati, ker je naš premog manj vredne kvalitete; produkcija je prevelika; preveč je delavcev itd. itd., brez konca in kraja samih izgovorov, ki pa seveda ne držijo. Po mnenju te gospode mora seveda rudar trpeti in stradati, če si gospoda ne zna ali noče pridobiti odjemalcev; rudarji naj torej trpijo, ker preveč producirajo? Ali ne čutite gospodje, da s takimi izjavami silite rudarje v pasivno rezistenco?

»Zveza rudarskih delavcev« v Trbovljah bo storila vse potrebno, da Velenjski in Zabukovški rudarji pridejo do zaslužka, kateri jim po pogodbi pripada. Dolžnost rudarjev pa je, da z vsemi svojimi silami delajo na to, da očvrste in pojačajo svoje organizacije, potom katerih se bodo rudarji lahko borili za svoje pravice.

Velenjske rudarje že danes opozarjamo na **shod, ki se bo vršil v nedeljo, dne 13. majnika na katerem se bo o tem vrlo važnem vprašanju obširneje poročalo in na katerem bo treba tudi odločiti se: Ali še vnaprej trpeti krivico prikrajševanja plače ali pa v boj za pravice, ki so rudarjem zasigurane v pogodbi.**

Velenjski in zabukovški rudarji, zavedajte se, da se proti krivici, ki se vam godi morete boriti le potom močne organizacije. **Vsi na delo za »Zvezo rudarskih delavcev«.**

Kovinarji.

Zahteve delavstva vojno-tehničnih zavodov.

»Savez radnika metalne industrije i obrti u Jugoslaviji« je 23. aprila 1923 pismeno zahteval od vojnega ministra, da odredi svoje zastopnike, kateri bi z zastopniki organizacije izvršili regulacijo (zvišanje) sedanjih nezadostnih mezd in plač. 26. aprila pa so zastopniki organizacije tudi osebno intervenirali pri ministru, ki jim je dal sledeči odgovor:

»Dobili smo in pretresali vaše zahteve, katere ste ministarstvu poslali iz svoje konference v Zagrebu. (Konferenca se je vršila novembra 1922 in je S. B. o tem že poročala. Uredn.) Zahteval sem takoj od finančnega ministra, da odredi, da se bo draginjska doklada izplačevala vsem družinskim članom in ne samo za največ 3. Do danes še nisem dobil odgovora, in na vašo ponovno zahtevo 23. aprila sem vnovič zahteval odobrenje; kadar dobim odgovor, Vam bom sporočil.

O povišanju plač in doklad, katero organizacija zahteva, danes še ne morem podajati nobenih izjav, ker uradniški zakon (v katerem so zapopadeni tudi delavci vojno-tehničnih zavodov), še ni v parlamentu pretresen in odobren, upam pa, da bo to najkasneje v juniju mesecu izvršeno. Priznam, da so plače delavstva nezadostne in da se delavstvo nahaja v težkem položaju, toda prosim Vas, da uplivate na vaše sodruge in jim obrazložite tehtne zapreke, a jaz vam dajem častno besedo, da bom skušal stvar pospešiti.«

S takim odgovorom se zastopniki organizacije niso mogli zadovoljiti in zato so izjavili, da ne prevzemajo nikake odgovornosti, če bi vsled neznosnega položaja delavstva prišlo do popolnega kaosa in nemirov. Delavci niso krivi, da uradniški zakon še do danes ni v parlamentu sprejet in ne morejo še naprej stradati zato, ker se posamezne parlamentarne skupine prepirajo in koljejo za korita, mesto, da bi delale kakor je njihova naloga in dolžnost.

Vidi se, da se nam obeta huda borba, za katero se moramo temeljito in žilavo pripravljati. Treba je, da krepimo naše organizacije in da gremo vsi na delo med gladne mase in jih budimo in jim pokažemo pot v organizacije, brez katerih se ne bo današnji bedni položaj delavstva nikdar popravil.

Na delo za naše organizacije!

Stavbinci.

Iz osrednjega društva stavbinskih delavcev.

Stavbinski delavci se nahajajo v skrajno težkem položaju in podjetniki jih vsak dan bolj izkoriščajo. Vse to se pa godi pred vsem zavoljo tega, ker je še veliko stavbinskih delavcev nezavednih in neorganiziranih. Zavedni stavbinci so že davno uvideli, da jim močna strokovna organizacija lahko pomaga iz tega bednega položaja in začeli so delati na to, da okrepe in povzdignejo svojo razredno organizacijo.

Ko so kapitalisti videli, da se je začela edina razredno-borbena organizacija stavbinskih delavcev »Osred. društvo stavb. del.« jačati in širiti, jih je pograbil strah, ker dobro vedo, da bo konec njihovega sedanjega brezmejnega izkoriščanja tisti trenutek, ko bo slehern stavbinec organiziran v strokovni, res razredno-bojni organizaciji. Da bi to preprečili, so začeli kapitalisti fabricirati različne laži-strokovne organizacije, da bi tako delavstvo zmešali in da bi sami v kalnem ribarili.

Ko jim pa delavstvo ni nasedlo in so vse te laži-strokovne, v resnici protidelavske, organizacije ostale brez članov, so začeli

kapitalisti potom svojih agentov, raznih sumljivih in podkupljivih lumpenproletarskih eksistenc, širiti med delavstvom razne lažnive in tendencijozne izmišljotine. Razredno zavedni delavci so kmalu spregledali nakane svojih izkoriščevalcev in se niso dali speljati na led od agentov buržuazije, ampak so začeli še bolj agitirati za svojo razredno strokovno organizacijo. S svojim neumornim delom so zavedni stavbinski delavci toliko ojačili svoje »Osrednje društvo stavb. del.«, da je to v stanju, da v imenu stavbinskega delavstva prisili podjetnike, da stopijo z njenimi predstavniki v pogajanja za zvišanje mezd. Pregovori se bodo vršili tekom prihodnjega tedna. Uprava »Osred. društv. stavb. del.« bo o teku pogajanj vse člane sproti obveščala. Vsi stavbinski delavci pa morajo vedeti, da je od **moči organizacije odvisno, koliko bodo dosegli. Čim močnejša bo organizacija, temvečji bo naš uspeh. Zato je dolžnost vsakega zavednega stavbinca, ki hoče zboljšati svoj bedni položaj, da napne vse sile, da ojača in razširi svojo organizacijo. Posebno delajte med tistimi, ki še niso organizirani, da vstopijo v »Osred. društ. stavb. del.«. Naš cilj bodi: Vsak stavbinec mora biti član »Osred. društv. stavb. del.«. Zato vsi na delo!**

Informativni shod železničarjev in javnih nameščencev.

Krekičev »Savez železničara« sabotira in ovira akcijo za poboljšanje neznosnega stanja železničarjev in nameščencev. — Njegovi pristaši ga sami nazivljajo — izdajalca in lažnjivca.

V soboto 5. maja je akcijski odbor, ki od konference v Beogradu vrši funkcije pokrajinskega akcijskega odbora za Slovenijo, sklical informativni shod, na katerem so zastopniki posameznih organizacij, ki so se sporazumele za skupno akcijo, poročali o dosedanjem delu akcijskega odbora. Poročali so **sodrug Makuc,** in gospodje Janežič, Korošec in Benedičič, predsedoval je pa shodu g. Sovre.

Pomanjkanje prostora nam v tej številki ne dopušča podati cel potek informativnega shoda, zato navajamo samo glavna in najvažnejša fakta.

Iz poročila sodruga Makuca je bilo jasno razvidno, da je bila akcija odgodena, ker srpski in hrvaški železničarji in javni nameščenci niso vsled zaostalosti in negibčnosti svojih organizacij pripravili akcije za 5. maj, druga ne manj važna pa je ta, da srbski in hrvatski železničarji in nameščenci ne čutijo toliko današnjega pomanjkanja, ker si znajo poleg svoje plače »zaraditi« več kot pa znaša njihova plača. Zato tudi niso toliko zainteresirani na akciji, kot pa slovenski sodrugi, ki vsled svoje tankovestnosti in poštenosti ne morejo ničesar »zaraditi«.

Za pragmatiko, katero zahtevajo slovenski železničarji in drž. nameščenci, tudi srpskim sodrugom ni, ker bi se z njo kolikor toliko preprečila koruptna protekcija, s pomočjo katere je precej ljudi zelo visoko splezalo. Pragmatika bi tako »napredovanje« na račun sposobnejših upravičencev ovirala, zato se ne navdušujejo zanjo.

Predsednik pokrajinskega odbora Krekičevega »Saveza železničarjev« s. Ravnik je pred celim shodom obsodil lažnjivo pisanje pamfleta, katerega je Krekič izdal v obliki letakov in ki započeto akcijo za zboljšanje položaja skušajo ovirati. O tej stvari bomo prihodnjič obširnejše poročali.

Po govoru s. Marcel Žorge, ki je navzoče pozival, da se temeljito in vztrajno pripravljajo na bodoče boje, je bil shod zaključen. Kakor situacija danes stoji, je akcija neizbežna. Če jo bodo hoteli Srbijanci še nadalje zavlačevati, se bo akcija izvršila brez njih samo v Sloveniji.

V pojasnilo ljubljanskemu vlakospremnemu osobju.

Ker se širijo različne govorice o Zidanimoški konferenci, katera se je dne 27. aprila t. l. vršila, zakaj da se niso ljubljanski zaupniki udeležili konference, pojasnujejo sledeče:

Ljubljanski zaupniki vlakospremnega osobja **niso dobili, kakor tudi niso nobenega službenega obvestila podpisali,** s katerim jih vabi obratno ravnateljstvo na Zidanmoško konferenco, v svrho sestave turnusa. Kdor kaj druzega o vlakospremnem osobju govori, dela to iz nevednosti ali pa iz zlobnosti.

Pojasniti pa morajo zaupniki še sledeče: V Mariboru so dobili zaupniki že na 21. aprila obvestilo rednih vlakov za turnus, ljubljanski pa šele 25. aprila in še to po velikem povpraševanju, drugače bi najbrže še dolgo nič ne bilo. To je razlika med Ljubljano in Mariborom, drugo si naj sodi vlakospremno osobje samo.

Smešno pa je to, zakaj se sploh v Zidanem mostu sklicuje konferenca zavoljo sestave turnusa, ker je itak že obratno ravnateljstvo določilo vlake, katere naj ljubljansko in mariborsko vlakospremno osobje spremlja. Ampak ta konferenca je imela drugi cilj, kateri se je pa izjalovil. To konferenco je sklical dobro znani gospod, kateri zmiraj gleda, da osobje kolikor mogoče proti drug drugemu izigrava tako, da bi se osobje med seboj prepiralo, seveda tako, da bi imeli oni od tega dobiček. In to je bil isti cilj te konference.

Zaupniki.

Mezdno gibanje kovinarjev v strojnih tovarnah in livarnah.

Osrednje društvo kovinarjev je vložilo zahteve za poboljšanje mezd v Strojnih tovarnah in livarnah in v petek 4. maja so se vršila prva pogajanja, ki so ostala neuspešna, ker se je ravnatelj Boncelj izjavil, da vkljub upravičenosti zahtev ne more pristati na povišanje mezd, ker podjetje ne more dobiti potrebnih kreditov. Delavstvo naj posreduje, da dobi podjetje na razpolago potreben kredit, potem pa se pogajanja lahko nadaljujejo. Da delavstvo s takim provokatorskim odgovorom ne more biti zadovoljno, je razumljivo in bati se je, da pride do ostrega spopada, če se podjetje pravočasno ne spametuje.

Kongres ujedinjenja lesnih delavcev.

V nedeljo 6. maja je pričel kongres lesnih delavcev svoje razprave, ki bodo trajale še v pondeljek in torek. Navzoči so zastopniki z vseh pokrajin in upanje imamo, da se bo na tem kongresu izvršilo potrebno ujedinjenje vseh lesnih delavcev, ki so doslej bili v Osrednjem društvu lesnih delavcev n v legitimnem Savezu drvodeljaca. Tudi o tem kongresu bomo še poročali, ko dobimo poročila o izidu in njegovih sklepih.

Delavci! Združite, organizirajte se! V organizaciji je moč in pomoč brezposelnim!

Nekoliko o premogu v Jugoslaviji.

Leta 1921. se je izkopalo v Jugoslaviji 2,949.106 ton premoga. Od tega je dala Slovenija 1,272.973 ton, to je 43 odst. celokupne proizvodnje. Severna Srbija 401.472 ton, to je 13 odst. in naposled Hrvatska in Slavonija, ki je dala 359.140 ton ali 12 odst. Pri tem pa niso vštete one množine premoga, ki jih daje Dalmacija, ki pa so prav malenkostne; tudi minimalna produkcija Južne Srbije ni vzeta v poštev.

Vidimo tedaj, da prevzema v premogovni produkciji Slovenija prvo mesto v Jugoslaviji. Prednost Slovenije obstoja v tem, da ima najboljše organizirane premogovnike z najboljšim železniškim omrežjem v bližini, dočim se morajo premogovniki v Bosni in Srbiji boriti s prometnimi težkočami, vsled česar se tamkaj proizvodnja ne more stopnjevati. Ako pa vzamemo v račun, da se bode železniško omrežje spopolnilo, tedaj Slovenija ne bo mogla obdržati svoje prevladujoče pozicije.

Kajti premogovne zaloge, ki leže še neizrabljene v zemlji, se cenijo sledeče: V Sloveniji znašajo 394 milijonov ton, v Hrvatski-Slavoniji 154 milijonov ton, v Bosni 3.320 milijonov ton, v Dalmaciji 13 milijonov in v Srbiji okrog 450 milijonov ton, skupno v vsej Jugoslaviji tedaj 4331 milijonov ton. — Te zaloge so sicer na prvi pogled videti velike, toda v pravilno luč jih postavimo, ako jih primerjamo s premogovnimi rezervami na primer v Čehoslovaški, kjer znašajo 23.310 milijonov ton, ali v Poljski, kjer znašajo 26.000 milijonov ton. Naše zaloge so tedaj razmeroma majhne in predstavljajo vrh tega močno slabšo kvaliteto nego one v zgoraj navedenih državah.

Nastane še interesantno vprašanje, kako dolgo bodo trajale naše premogovne rezerve. Sedaj porabimo v Jugoslaviji ves doma nakopani premog 2.949.100 ton plus 438.000 ton, ki jih dobivamo iz Pečuja in iz Bolgarske; na leto porabimo tedaj 3,87.106 ton. Ako bi za naprej porabili vsako leto le toliko premoga, bi nam zadostovale naše domače zaloge za — preko 1.200 let. Toda z rastočo industrializacijo bo rastla pri nas tudi potrošnja premoga na osebo letno po 2.5 do 5 ton. Ako vzamemo za nas na račun zmerno stopnjo industrializacije, torej po 2.5 ton na osebo vsakoletno, tedaj bi trajale naše rezerve za slabih 150 let. Mogoče, da se odkrijejo v nekaterih naših predelih, osobito na jugu, še novi skladi premoga, v veliki meri pa nam tega ni pričakovati.

Objave.

Zveza rudarskih delavcev podružnica Zagorje ob Savi sklicuje dne 13. maja 1923 ob 3. uri popoldan v Delavskem domu (preje v dvorani g. R. Mihelčiča **drugi občni zbor** s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav načelstva. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev novega odbora. 5. Razno. — Udeležba dolžnost!

Podružnica NSŽO Zalog naznanja, da se bo vršil I. redni občni zbor krajevne skupine NSŽO dne 6. maja 1923 ob 3. uri popoldne pri g. Franc Zicherl.

ZAHVALA.

Podpisani se uljudno zahvaljujem podružnici Neodvisne strokovne železničarske organizacije v Spodnji Šiški za podeljeno mi podporo v znesku dvesto dinarjev, katere sem prejel v štirimesečni bolezni.

1. maja, 1923.

Valjavec Franc.

Vabilo na občni zbor

»Stavbene, gostilniške in kavarniške zadruge r. z. z o. z. ŽELEZNIČARSKI DOM v Ljubljani

ki se vrši dne 31. maja 1923 ob 8. uri dopoldne v Del. domu, Turjaški trg št. 2.-II., s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Sprememba pravil.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Raznoterosti.

Ker je občni zbor zelo važen, prosimo vse sodruge zadružnike, da se ga gotovo udeleže.

NAČELSTVO.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Turjaški trg 2./II. Posamezna številka 1 dinar. Mesečna naročnina 4 dinarje.

Podlistek.

Maksim Gorkij — Iv. Vuk:

Iz povesti...

(Dalje.)

Sedaj je govoril vojak tiho, premišljeno in dvigal glavo dol in gor. V njegovih besedah Vera ni slišala sožalja; v njih je nejasno zvenela čudna mešanica raznih čuvstev in vsa so se razblinjala v motnem in previdnem nedoumju, ki je vedno bolj dražilo Vero. Molče, z ostrim pogledom neprijazno mižajočih oči je ogledovala vojaka in tiho grizoč ustnice, iskala silno besedo, s katero bi ga udarila v srce in mu vsadila vanj žgočo bol.

— Ali riba je prenehala kljuvati — je vzkriknil osuplo in polglasno vojak. — Ne ljubi riba razgovorov. A morebiti je tudi že... pozno!

Vzdignil je glavo, pogledal na nebo in nasmehnivši se, nadaljeval:

— Lep večer!... No, poskusim še enkrat...

Vrgel je trnek v vodo, se ozrl na Vero in govoril:

— Navad tukajšnjih rib ne poznam... prvikrat ribarim. A ribe imajo razne navade... Tu hočejo živeti tako, tam zopet drugače. A vojaku je povsod enako težko, posebno v pehoti.

— A kmetom ni težko — je suho vprašala Vera.

— Kdo pravi, da ni težko — je vzkliknil vojak, majaje s pleči in s smešno ošabnostjo pripomnil poučljivo:

— Ali oni so se jeli obnašati drzno. Naprimer: Zažgali so graščino, seno zapalili in vidite... mlin. Zakaj to? Avdjejov govori... da je to divjost; vse je človeško delo in treba ga čuvati. Delo, govori, treba ceniti brez sovraštva in ne uničevati ga po nepotrebnem...

Ozrl se je s prodirljivim pogledom v obraz Vere in strogo vprašal:

— A vi, kdo ste?

— Jaz? Prijateljica učiteljice.

— M-m...

— A kaj?

— Tako. V času požarov ste bili tu?

— Ne.

Vojak se je obrnil in jel slediti za trnekom. Vera se je čutila z njegovimi vprašanji prizadeta. V njih je jasno zvenela sumnja. Odločno je sedla na bruno za hrbtom vojaka in spregovorila tiho, mehko, vendar strogo:

— Ali razumete tisto delo, ki vam ga ukazujejo izvrševati?

Dekle je nekaj tednov agitirala sredi delavcev v mestu. Držala se je za izkušeno, vendar je v prvič govorila vojaku. Ščegetala jo je zavest nevarnosti. To jo je razburjalo in krepilo silo besed.

V začetku njenega govora se je vojak molče in začudeno ozrl na njo, zamrmral nekaj, potem pa se obrnil k mirnemu obrazu tolmuna in upognil vrat. Nato pa je glasno zasopel in rekel užaljen:

— Kaj sem jaz edini? H-he!

Zamahnil je z bičevnikom trnka.

Vera je govorila prepričevalno in vroče o zločinski cinični sili, ki zvito in preračunajoče čuva svojo oblast, hujska ljudi drug proti drugemu kot sovražnike, budi v njih zverska čuvstva, jih uporablja kot kamenje za kamenjanje priproste in jasne resnice življenja, tako željno potrebne ljudem, resnice, po kateri hrepene vsa človeška življenja, težka in bolna od utrujenosti in zlobe.

Vojak je tiho in ne pdvizaje se, položil trnek na črno, z ogljem nastlano zemljo jeza, dolgo sedel nepremično in gledal na tok reke, hiteče v gozd.

— Tudi Avdjejov govori tako — je nenadno in glasno pripomnil vojak in vstal; obraz njegov je bil vznemirjen, a oči so živo in radostno begale okrog.

— Natanko tako — je urno ponovil. — Počakajte! On pride... po ribo, njemu povejte to, a?

Nemirno se oziraje, je stisnil roke na prsi, bolestno zgubančil obraz in glasno cmoknil z ustni in majal z glavo.

— Ali ne čutimo? Ah, ti, Gospod! Gotovo! A kaj hočemo? Ukažejo! Gredo vojaki, da pomire in vsakdo razume, kam in za kaj. In vsi se srde, celo nalašč podžigajo jezo, da bi pozabili sebe. Psujejo mužike po cesti... češ, radi njih... sodrge, se moramo peči na vročini. Oni so krivi našemu nemiru. Moramo biti srditi... tako je ukazano!

— Kakšna ničla — je nehote pomislilo dekle, opazujoč vojaka z neprijaznimi očmi. Lahkota zmage ji je postala neprijetna.

— Seveda, dogaja se... prav ste rekli... Vojak gre, da zaduši punt, a, doma se puntajo lastni, no — da! Pri nas, v tretji stotniji, je saratovski* vojak malodane zblaznel... ubil je človeka, ko je bil punt, a doma so njegovega starejšega brata odpeljali v ječo, mlajšega pa so pobili tako, da je umrl... tudi za punt.... Vidite! Človek bije tu, a njegove doma, in povsod vojaki! Tudi kazaki, no... kazak je tujec, takorekoč ni ruski, pri njem doma ni punta, on... ima drugo življenje. A nam, kako je? Bijemo človeka, pa mislimo... morebiti prav sedaj tudi tvojega očeta bijejo? Saj smo ljudje tudi mi, gospodična, a vi nas dolžite, češ... vi zveri... no, bože! Kakšna je to postava, ako bije Rus Rusa na smrt. Za to človeka zaprejo v ječo. Vendar, ljudstvo se je razsrdilo, bije graščake... seveda, nered je to... ali kaj, mužik potrebuje zemljo...

Urno so se sipale besede iz njegovih ust; mežikal je z očmi kakor oslepljen, gledal na vse strani, mahal z desnico, stopical z nogami podoben ujeti ribi.

— Glejte, ko se vrnem domov — je govoril prepričevalno — a zakaj se vrnem? Z bratom imava zemlje tri in pol**... Ali se je mogoče obrniti na njej? Poleg tega ima brat še dvoje otrok.

(Dalje prih.)

* Iz saratovske gubernije; pripomba prevajalca.

** Zemlja na Ruskem se meri na desetine. Desetina nekoliko več nego hektar. — Pripomba prevajalca.

Lastnik in izdajatelj: Zveza Neodvisnih Strokovnih Organizacij za Slovenijo. Odgovorni urednik: Ivan Baznik. — Tisk »Zvezne tiskarne«.